

Kako investirati u prelazak na čistu energiju?

Zemlje „zapadnobalkanske šesterke“ napreduju u ispunjenju Povelje o održivosti

EU ublažava cilj energetske efikasnosti posle 2020?

Kraj za termoelektrane na ugalj?

Britanija sa Brexit-om odbacuje i EU ciljeve u oblasti obnovljive energije

Kako investirati u prelazak na čistu energiju?

BRISEL – Iako ne postoji utvrđena brojka kojom bi se odredila visina investicija potrebnih da se ostvari cilj Evropskog prelaska na čistu energiju, više cifara razmatranih u stručnoj literaturi kreću se u rasponu od 180 do 300 milijardi evra godišnje, od sada pa do 2050., konstatuje se u uvodu obimne (140 stranica) **studije** koju je za Evropsku komisiju pripremila grupa holandskih, britanskih i grčkih eksperata.

Ključni cilj ovo izveštaja, objavljenog na portalu europa.eu početkom aprila, je da prikaže i objasni „izvore finansiranja“ i odgovarajućih „mogućnosti investiranja u čistu energiju“ koje postoje u ovoj oblasti na evropskoj finansijskoj sceni. Namera ovog rada je da pruži sugestije o načinima korišćenja ovih nalaza u okviru postojećih makro-ekonomskih modela za procenu makroekonomskih posledica klimatskih i energetske politike, pojašnjavaju autori. Izveštaj u suštini predstavlja i prvi pokušaj prikazivanja raznih interakcija koje postoje i koje su u igri između:

- “izvora finansiranja” i “finansijskih instrumenata koje koriste”;
- “korišćenja investicija u čistu energiju i sektora” (tehnologija čiste energije); i
- “faktora uticaja” na mikro i makro nivoima koji imaju ulogu u određivanju visine i pravca finansijskih tokova.

Zaključci:

Tri studije o panoramama finansiranja u klimatsku politiku pokazuju da je neophodno dobro ih razumeti i iz više razloga pratiti tokove finansiranja:

Proces prikazivanja klimatske finansijske panorame pomaže raznim učesnicima (a posebno kreatorima politika) da

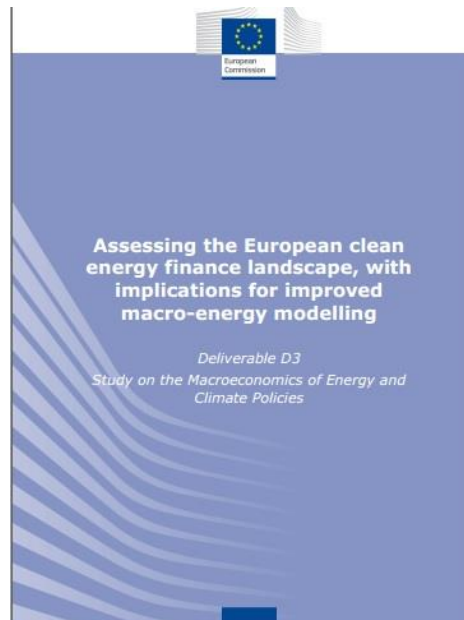

bolje razumeju finansijske tokove (tj. izvore finansiranja, posrednike, instrumente i finalnu destinaciju finansijskih tokova – gde treba investirati u klimatske energetske aktivnosti). Na taj način, kreatori politika mogu da poboljšaju interaktivnosti između različitih učesnika procesa u lancu finansijskih vrednosti.

On pomaže svim učesnicima u lancu finansijskih vrednosti da shvate interakcije između planova klimatske politike, investicija u klimu i finansiranja u klimatsku politiku.

On pomaže kreatorima politika da dobiju bolji uvid u to šta je potrebno za ostvarivanje energetske i klimatske ciljeva i gde odrediti prioritete, da utvrde jake i slabe tačke. Pomaže im da dobiju širu predstavu o ovom pitanju.

Odslikavanje finansijskih pretpostavki za ostvarenje klimatskih ciljeva može takođe voditi stvaranju boljih regulatornih okvira radi podrške izvođačima projekata pri ulasku u investicije, navodi se u zaključcima ove studije.

Zemlje „zapadnobalkanske šestorke“ napreduju u ispunjenju Povelje o održivosti

BEČ - Sekretarijat Energetske zajednice (EnZ) konstatovao je u upravo objavljenom **izveštaju** da su zemlje Zapadnog Balkana 6 (WB6 - Albanija, BiH, Kosovo*, BJR Makedonija i Srbija) uoči samita WB6 u Trstu (juli 2017.) ostvarile napredak u nizu mera predviđenih Poveljom o održivosti u oblasti energije. U monitoring izveštaju koji je Sekretarijat objavio 12. aprila konstatuje se da WB6 primenjuju Direktive o energetske efikasnosti (2012/27/EU, 2010/30/EU, 2010/31/ EU), kao i direktivu o obnovljivoj energiji (2009/28/EC) sa sličnim nivoom ambicioznosti i uz isti obavezujući efekat kao i

zemlje članice EU. Sekretarijat, pored ostalog, ističe brzi razvoj tržišta energetske usluga u Srbiji, sa usvajanjem sekundarnog zakonodavstva i tenderskih postupaka u određivanju projekata u sektoru javnog građevinarstva i javnog osvetljenja.

Zemlje WB6 takođe na najbolji način rade na poboljšanju svojih sistema nadgledanja, izveštavanja i planiranja svojih energetske i klimatske politike i njihovo dovođenja u sklad sa Regulativom o praćenju emisija (Regulation (EU) No 525/2013).

Što se tiče klimatske politike, zemlje generalno ispunjavaju obaveze vezane za izveštavanje Okvirnoj konvenciji Ujedinjenih nacija o promeni klime (UNFCCC). Obaveze vezane za zalihe dozvola za emisije gasova sa efektom staklene bašte (GHG) i regulative o mehanizmima nadgledanja GHG su implementirane na neformalnoj osnovi u većini zemalja WB6, zbog nedostatka jasnih institucionalnih aranžmana i odgovarajuće pravne osnove za definisanje odgovornosti u tom području.

Sekretarijat navodi da ne zadovoljavaju aktivnosti raznih nacionalnih tela vezana za promovisanje investicija, s obzirom da daju malu podršku ulagačima uz postojanje visoko birokratizovanih administrativnih sistema u zemljama WB6.

Na poslednjem samitu WB6, održanom u Parizu, jula 2016., zemlje „zapadnobalkanske šestorke“ potpisale su Povelju o održivosti, koje će dovesti do čistije životne sredine, kroz realizaciju mera energetske efikasnosti i korišćenje obnovljivih izvora energije. Ovim su zemlje takođe ponovile svoje opredeljenje da uključe svoje visoke potencijale za energetske efikasnost i proizvodnju energije iz obnovljivih izvora putem skupa mera za povećanje održivosti nacionalnih i regionalnih energetske tržišta, kao i proizvodnih i potrošnih obrazaca.

U isto vreme, one su se složile da ubrzaju napore na reformi i integrisanju tržišta električne energije i da postanu deo globalnog odgovora na klimatske izazove, navodi Sekretarijat EnZ i podseća da je dobio zadatak da podrži zemlje WB6 u koordinaciji tog procesa i praćenju primene njihovih obaveza. Sekretarijat će stoga objavljivati svaka tri meseca izveštaj o napretku u ovoj oblasti i preostalim obavezama u sledećim oblastima glavnog prioriteta:

1. Unapređenju upravljanja energetske efikasnošću;
2. Implementiranju mera inteligentne podrške koje poboljšavaju održivost energetske sistema;
3. Podsticanja klimatske politike i
4. Jačanja transparentnosti održivih tržišta energije.

EU ublažava cilj energetske efikasnosti posle 2020?

LA VALETA – Zemlje Evropske unije razmatraju opciju značajnog smanjenja ciljeva energetske efikasnosti za period od 2021. godine, pokazuje jedan predloženi dokument u koji je

Reuters imao uvid. Tekst koji je pripremila malteško predstavanje Savetom Evrope, predlaže novi godišni cilj ostvarenja energetske efikasnosti od 1,4% do 2030., umesto 1,5% koje je predložila Evropska komisija. Reuters navodi da je poziv na zadržavanje cilja od 1,5% smanjenja potrošnje energije za period od deset godina iza 2030. takođe izbačen iz kompromisnog teksta, o kome će ovih dana raspravljati evropske diplomate. Ova promena dolazi na zahtev jednog broja EU zemalja koje strahuju da neće biti u stanju da ispune ambiciozniji cilj, rekao je britanskoj agenciji portparol malteškog predsednikovanja.

Javna konsultacija o Projektima od opšteg interesa u oblastima nafte i pametnih mreža

BRISEL – Evropska komisija otvorila je javnu raspravu o potencijalnim infrastrukturnim Projektima od opšteg interesa (PCI) u oblastima nafte i pametnih mreža koji su podneti ovom izvršnom telu EU za dobijanje ovog povlašćenog statusa, a time i pristupa evropskim finansijskim izvorima. Konsultacija je otvorena do 26. juna ove godine, a nova lista PCI-ja biće objavljena do kraja 2017., navodi se u **saopštenju** EK.

Javna konsultacija traži od učesnika da iznesu svoje poglede na to da li podneti predlozi mogu značajnije da doprinesu integrisanju evropskog energetskeg tržišta, energetskej održivosti, sigurnosti snabdevanja i konkurenciji u ovim oblastima u Evropi. **europa.eu**

EU energetske firme neće nove TE na uglj posle 2020.

Kraj za uglj ?

LONDON – Nacionalne energetike kompanije niz svih zemalja Evropske unije – izuzev Poljske i Grčke – potpisale su inicijativu koja će izmeniti budućnost proizvodnje električne energije u ovom bloku, prenosi londonski **The Guardian**.

Udruženje Eurelectric, koja okuplja 3.500 kompanija iz ove oblasti, sa ukupnom tržišnom vrednosti od preko 200 milijardi evra, potvrdila je početkom aprila ispred svojih članica obećanje da će ispuniti Sporazum o klimatskoj politici usvojen na Pariskom klimatskom samitu, uz moratorijum na nove investicije u izgradnju termoelektrana na uglj posle 2020. „Dvadesetšest, od 28 zemalja članica su saopštile da neće investirati u nove elektrane na uglj posle 2020.“ rekao je Kristian Ruby, generalni sekretar Eurelectric-a.

Globalne investicije u OIE smanjene

NUJORK – Investicije u obnovljive izvore energije smanjene su prošle godine na 241,6 milijardi dolara, sa 312,2 milijarde dolara u 2015., pokazuju podaci objavljeni u Ujedinjenim nacijama. **OilPrice.com** navodi da je pri tom jedan faktor ipak pozitivan: investicije su smanjene jer ovaj sektor postaje jefiniji za ulagače, omogućavajući instaliranje više kapaciteta po dolaru.

Naime, uprkos manjim ulaganjima kapaciteti OIE su uvećano sa 127,5 gigavata na 138,5 GW.

Britanija sa Brexit-om odbacuje i EU ciljeve u oblasti obnovljive energije?

LONDON – Članovi vlade Velike Britanije se navodno pripremaju da ukinu za ovu zemlju sve preuzete obaveze vezane za ciljeve Evropske unije u oblasti obnovljive energije, jednom kada Britanija formalno istupi iz članstva u EU. Vladini izvori su prošle nedelje saopštili londonskom listu *The Daily Telegraph* da će cilj – sadržan u EU Direktivi o obnovljivoj energiji – najverovatnije biti ukinut posle Brexit-a.

Direktiva zahteva od EU da do kraja ove dekade podmiri najmanje 20% svojih ukupnih potreba za energijom iz obnovljivih izvora, pri čemu svaka od članica ima poseban nacionalni cilj. Britanski cilj je 15%, uključujući tri pod-cilja od 30% u oblastima električne energije, 12% u sektoru grejanja i 10% u transportu.

EU: Sporna državna podrška Nemačke stvaranju vanredne elektroenergetske rezerve

BRISEL – Antimonopolsko regulatorno telo Evropske unije istrađuje da li su planovi Nemačke da formira poseban elektroenergetski sistem za potrebe vanredne rezerve remete odredbe dozvoljene državne pomoći privredi, objavljuje agencija *AP*. Evropska komisija je saopštila 7. aprila da nije uverena da je Nemačkoj ova rezerva zaista potrebna, kao i da li je ona prikladna za ispunjenje pomenute svrhe. Komesarka za konkurenciju u EK, Margaret Vestager kazala je da će se u ovoj istrazi rukovoditi načelom da „kompanije dobiju državnu pomoć samo ako je to istinski potrebno i ako pri tom ne remeti konkurenciju.“ Komisija takođe strahuje da Nemačka postepeno ne ukine ovu rezervu, jednom kada njeno novo energetske tržište ne profunkcioniše u potpunosti.

Sastanak ministara energije G7 završen bez zajedničke izjave

RIM - Sastanak ministara energije G7 završio je bez zajedničke izjave jer je “američka administracija u procesu revidiranja” svoje energetske politike, posebno u pogledu klimatskih promena i Pariskog sporazuma, kazao je 10. aprila italijanski ministar industrije i energije Carlo Calenda, prenosi italijanska novinska agencija *ANSA*.

Calenda, koji je predsedavao sastankom, je takođe rekao da sve zemlje Evropske unije ostaju snažno opredeljene za Pariski sporazumu o klimi u cilju suzbijanja emisije gasova efekta staklene bašte, prenosi *Reuters*.

Čelnik EPA: SAD da se povuku iz Pariskog sporazuma

VAŠINGTON – Čelnik američke Agencije za zaštitu čovekove okoline (EPA) Skot Pruitt rekao je da bi SAD trebalo da se povuku iz Pariskog sporazuma o klimi. U izjavi za program *Fox TV*, prošlog četvrtka, Pruitt, čija agencija bi bila nadležna za određivanje strožijih obavezujućih pravila smanjenja emisija CO₂ u SAD, kazao je da je Pariski dogovor „nešto iz čega, smatram, mi moramo da izađemo. To je loš posao za Ameriku.“

Portal *Climate Home* navodi da je ova tema i dalje nešto oko čega ne postoji sloga unutar administracije predsednika Donalda Trampa. Pri tom se državni sekretar i bivši čelnik najveće svetske nezavisne naftne kompanije, Exxon Mobil, Reks Tillerson zalaže za to da SAD zadrže mesto za stolom Pariskog sporazuma. Donald Tramp bi odluku o ovom pitanju trebalo da donese do kraja maja, prenosi portal.

EU emisije CO2 umanjene za indikativnih 2,55% u 2016.- EK

BRISSEL - Emitovanje ugljendioksida iz evropskih elektrana, fabrika i vazduhoplova opalo je za procenjenih 2,55% u 2016., u poređenju sa prethodnom godinom, pokazuju ovih dana objavljeni podaci Evropske komisije. Indikativna promena emisija CO2 na godišnjem nivou u okviru EU šeme emisija dozvola za emitovanje (EU ETS), zasnovano je na inicijalnim podacima koje su Komisiji poslale vlade zemalja EU, precizira **Platts**. Prema navodima agencije, navedeni pad emisija CO2 je generalno u skladu sa očekivanjima, ali je ipak više na strani optimističkih procena. Analitičari su tačno predvideli da će ukupan pad EU ETS emisija u 2016., biti rukovođen najvećim delom smanjenjem emisija iz sektora proizvodnje električne energije.

Rumunska vlada promenila uprave u vodećim energetske kompanijama

BUKUREŠT – Ministarstvo energije Rumunije saopštilo je da je odluka o promenama nadzornih i upravnih odbora u državnim energetske kompanijama Hidroelectrica, Nuclearelectrica i Romgaz privremenog karaktera, na period od četiri meseca. Ministarstvo će iza toga pokrenuti procedure traženja novih članova ovih rukovodećih tela, sa punim mandatom od četiri godine. Iz ministarstva energije je pomena objašnjena činjenicom da produženje mandata starih članova odbora ne bi donelo optimalno rešenje tim kompanijama, prenosi romania-insider.com.

Enel morao da plati 401 milion evra za udeo od 13,57% u rumunskom distributeru struje

BUKUREŠT – Italijanska energetska kompanija Enel saopštila je da je isplatila 401 milion evra za manjinski udeo u rumunskom distributeru električne energije, ranije poznatom pod imenom Electrica Muntenia Sud, a posle odluke Međunarodne privredne komore u Parizu (ICC).

Rumunija je 2014, godine zatražila arbitražu ICC-a, zahtevajući ostvarenje prava put opcije predviđene u ugovoru iz privatizacije Electrica Muntenia Sud, tražeći pri tom od Enela da plati 521,6 miliona evra za udeo od 13,57% u distributeru. Kako prenose rumunski mediji, Enel je bio spreman da plati svega 300 miliona evra, da bi prošle nedelje pariska arbitražu taj iznos podigla na 401 milion evra. **SeeNews**

Gasprom stekao pravo pristupa slovačkom gasovodnom sistemu

MOSKVA - Gasprom Eksport, međunarodno krilo ruskog gasnog giganta, potpisao je okvirni sporazum sa slovačkim gasovodnim operaterom Eustream, kojim dobija pravo pristupa gasnom transportnom sistemu te zemlje, članice Evropske unije. Gasprom Eksport je saopštio da mu sporazum daje pravo da učestvuje u zakupu bilo kog kapaciteta slovačkog gasovodnog sistema, a istovremeno i pravi osnovu za sklapanje budućih ugovora o transportu prirodnog gasa. Jedan izvor iz ruske kompanije je precizirao, doduše, za **Rambler News** da ovaj okvirni sporazum ne znači nužno i da će gasni transportni kapaciteti Slovačke biti zakupljeni od strane Gasproma.

Gruzija prešla sa ruskog, na uvoz azerbejdžanskog gasa

TBILISI – Vlada Gruzije saopštila je da praktično obustavlja uvoz gasa iz Rusije, a bezmalo sve potrebe te zemlje će podmirivati uvozom azerbejdžanskog gasa. Ministar energije Gruzije Kaka Kaladze rekao je, kako ga u utorak citira **Business Georgia** portal da je već od aprila ova odluka primenjena u praksi. „Azerbejdžanska državna naftna kompanija SOCAR i konzorcijum koji razvija (kaspjsko) gasno polje Šah Deniz, su snabdevači Gruzije prirodnim gasom. Samim tim, udeo ruskog gasa u ukupnom uvozu iznosiće nekih četiri odsto,“ rekao je on.

U isto vreme, ministarstvo energije Gruzije procenjuje da će ove godine Gruzija uvesti nekih 2,46 milijardi kubika gasa, od čega 95,5% iz Azerbejdžana, a ostatak od ruskog Gasproma.

Naftogaz Ukrainy: Gas iz Evrope jeftiniji od onog iz Rusije za 25 do 30 dolara

KIJEV – Cena po kojoj Naftogaz Ukrainy kupuje ovaj energent od snabdevača iz Evrope, za isporuke u maju ove godine, je za 25 do 30 dolara po 1.000 kubika niža os cene predviđene ugovorom sa ruskim Gaspromom, saopštio je prošlog četvrtka komercijalni direktor ukrajinske državne naftno-gasne kompanije Juij Vitrenko preko svog **Facebook** profila.

Ukrajina, Italija i Slovačka zajedno dograđuju slovački gasovodni sistem

KIJEV – Ukrajinski Naftogaz i njegova gasovodna podfirm Ukrtransgaz, italijanski gasovodni operater Snam i slovački Eustream, potpisali su memorandum o razumevanju radi zajedničkog ispitivanja mogućnosti saradnje u rukovođenju i modernizaciji gasnog transportnog sistema Ukrajine, praktično nedograđivanog od kako je izgrađen u vreme Sovjetskog saveza. kako je saopšteno 10. aprila iz Naftogaza, kompanije će u okviru dogovora napraviti zajednički predlog unapređenja ukrajinske transportne gasovodne mreže, kako bi ona postala efikasnija i konkurentnija. prenosi **Natural Gas World**.

Posle odluke Donalda Trampa da bombarduje Siriju Geopolitika opet diriguje cene nafte

NJUJORK - Zaoštavanje situacije oko Sirije za sada nije bitnije uticalo na vrednost nafte, ali bi eskalacija situacije izazvane odlukom američkog predsednika Trampa da naredi napad raketama na tu zemlju, mogla dodati ceni ove sirovine premiju na rizik od još pet do deset dolara po barelu, analizira za **OilPrice.com** Dr. Cyril Widdershoven, dugogodišnji analitičar globalnog energetskog tržišta i posebno prilika na Bliskom istoku.

Crne prognoze

Autor svoje crne slutnje umesto zaključka formuliše kroz pitanje - „Šta je uopšte Tramp imao u planu kada je potpisao odluku o raketnom napadu?“ - I odgovara da se za sada ovaj radikalni potez može objasniti jedino čisto političkim motivom radi podrške sopstvenoj poziciji kod kuće na račun sirijskog sukoba. Tim pre što je Tramp u predizbornoj kampanji decidno kritikovao svog prethodnika Baraka Obamu zbog pretnji da bombarduje Siriju.

Follow

AGAIN, TO OUR VERY FOOLISH LEADER, DO NOT ATTACK SYRIA - IF YOU DO MANY VERY BAD THINGS WILL HAPPEN & FROM THAT FIGHT THE U.S. GETS NOTHING!

6:20 AM - 5 Sep 2013

26,100 retweets 19,860 likes

Widdershoven konstatuje da greše analitičari koji smatraju da je Trampova vojna akcija poboljšala situaciju na Bliskom istoku. (Cenovni) dodatak na politički rizik biće u doglednoj budućnosti veći, jer je nestabilnost pojačana. Na kratak rok, globalno tržište nafte verovatno neće osetiti posledice akcije. Sama Sirija je gotovo beznačajan.

Preneto sa portala wpcserbia.rs

IEA: Posle 2020. snabdevanje sveta naftom biće nedovoljno, ako ...

PARIZ - Ako uskoro ne budu pokrenuti novi projekti, globalno snabdevanje naftom moglo bi biti nedovoljno da zadovolji potrebe potražnje posle 2020., što nosi rizik oštrog rasta cena te ključne energetske sirovine, ocenili su eksperti Međunarodne agencije za energiju (IEA) u svom poslednjem pregledu tržišta nafte za narednih pet godina.

Situacija na svetskom tržištu za naredne tri godine deluje „komotno“ što se odnosi ova dva fundamentalna parametra tiče, ali na osnovu raspoloživog pregleda investicija u upstream, IEA u svom novom izdanju Nafta 2017 (Oil 2017) - ranije poznatom pod imenom - Srednjoročni pregled naftnog tržišta (Medium-Term Oil Market Report), konstatuje da će posle toga biti „osetno smanjena“ ponuda. Kretanja na strani potražnje i ponude ukazuju na stegnuto, sa rezervnim proizvodnim kapacitetima koji će 2022. pasti na najniži nivo u poslednjih 14 godina (Vidi Tabelu 1).

Tabela 1

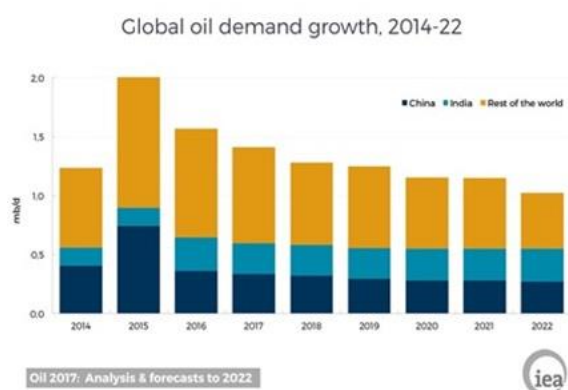
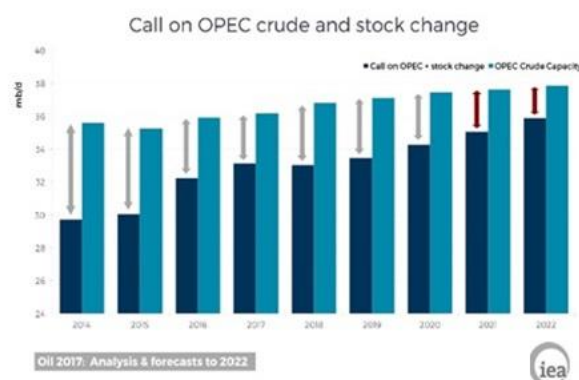

Tabela 2

Rast u SAD, Kanadi, Brazilu - pad u Nigeriji, Alžiru, Venecueli

U narednih nekoliko godina, snabdevanje naftom će beležiti rast u SAD, Kanadi, Brazilu i drugim zemljama proizvođačima, pri čemu će najveći doprinos doneti američka nafta. IEA očekuje da proizvodnja američke lake nafte iz škrljaca (LTO) poraste za 1,4 miliona barela na dan (mb/d) „ako cene ostanu na oko 60 dolara za barel.“ Međutim, globalno posmatrano, rast ponude će se zaustaviti 2020., ukoliko trend rekordnog pada investicija iz 2015. i 2016. ne bude preokrenut, stoji u izveštaju IEA.

Potražnja nafte porašće u narednih pet godina i preći do 2022. simboličnu granicu od 100 mb/d. Zemlje u razvoju, dominantno one u Aziji, će zahvatiti gro te povećane potražnje, sa otprilike sedam od svakih deset dodatnih barela potrošenih u svetu. Do tada će potrošnja sirove nafte u Indiji prevazići onu u Kini, navodi IEA.

Unutar zemalja OPEC (Tabela 2), najveći deo nove proizvodnje doći će od strane velikih low-cost proizvođača sa Bliskog istoka, preciznije iz Iraka, Irana i Ujedinjenih arapskih emirata. Drugi proizvođači, poput Nigerije, Alžira i Venecuele zabeležiće pad proizvodnje. IEA, s druge strane, za Rusiju prognozira stabilnu proizvodnju tokom narednih pet godina. *Preneto sa portala wpcserbia.rs*